

2. Васильчак С. В. Використання криптовалют в сучасних економічних системах України. *Науковий вісник Львівського національного університету*. 2018. № 76. С. 19–25.

3. Криптопрогнози на 2025 рік від Bitwise. URL: https://finway.com.ua/kryptoproghozy-2025-rik-vid-bitwise/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 12.01.2025).

4. CoinMarketCap. URL: <https://coinmarketcap.com/> (дата звернення 12.01.2025).

Боркович В. В.

здобувач третього рівня (PhD) за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Науковий керівник: Цап В. Д.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна

КЛЮЧОВІ ВЕКТОРИ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Проаналізовано основні аспекти сучасної державної фінансової політики щодо сталого розвитку аграрного сектору економіки, окреслено ключові напрямки фінансової політики, що забезпечують інтеграцію інноваційних технологій, підтримку малого та середнього агробізнесу, а також розвиток кооперативів. Досліджено державну підтримку, альтернативні фінансові механізми та перспективи розвитку аграрного сектору після війни. Таким чином, висвітлено важливі аспекти, які визначають ефективність державної фінансової політики для сталого розвитку аграрного сектору економіки.

Визначено передумови для реалізації ефективної державної фінансової політики сталого розвитку аграрного сектору. Визначено ключові складові діючого механізму запропонованої урядом програми «Доступні кредити 5-7-9%» що реалізується Фондом розвитку підприємництва, та «Вуглецеві кредити», що реалізуються ЄБРР за програмою високого впливу на клімат або по програмі Carbon Credit Ukraine [1]. Зазначено що діюча система страхування в аграрному секторі економіки є недостатньо розвиненою та потребує вдосконалення.

Дослідження фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств представлено в роботах ряду вітчизняних науковців, таких як: С. А. Петренко, М. І. Ковальчук, Т. І. Кузьменко, Дунда С., Занора В., Онишко С. В., Попов О., Малік М., Федірець О. та інші.

Особливу увагу варто приділити науковим напрацюванням щодо розвитку та практичної реалізації форм фінансового забезпечення розвитку сільського господарства в умовах воєнної економіки і перспектив їх практичного застосування у період відновлення економіки, що представлені у працях Школьник І. та Кривозуб В. (представлено сучасний стан фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору України) [2]; Яцух О., Гузар Б. (обґрунтовано сутність та зміст фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств та цільові орієнтири фінансової політики щодо державного регулювання фінансового забезпечення сталого розвитку галузі) [2, 5]; Кучеренко Ю., Ратошнюк Т. та Мартинюк М. (представлено особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, обґрунтовано інвестиційну привабливість галузі) [3, 4] та інших. Досліджувана проблема активно обговорюється в наукових та урядових колах, однак практичне застосування фінансового забезпечення процесів в сільському господарстві та визначенням шкоди (обсягу збитків) у сучасних умовах, не можна вважати достатньо висвітленою, а тому потребує подальшого дослідження.

Аграрний сектор відіграє стратегічну роль в економіці України, забезпечуючи значну частку ВВП, валютних надходжень та зайнятості населення. В умовах воєнної економіки його функціонування зазнало серйозних випробувань: зруйнована інфраструктура, мінна небезпека на полях, блокада морських портів та

дефіцит фінансових ресурсів. Це вимагає розробки ефективних адаптаційних стратегій для забезпечення стійкості та розвитку галузі.

Воєнні дії спричинили значні фінансові труднощі для агропідприємств. Основними викликами є: дефіцит фінансових ресурсів – багато аграріїв втратили доступ до традиційного банківського кредитування через підвищені ризики та нестачу ліквідності у банківському секторі. Інвестиційна активність знизилася, що ускладнює закупівлю насіння, добрив та пального; проблеми страхування агробізнесу – аграрне страхування практично зупинилося через військові ризики. Втрата врожаю та сільськогосподарської техніки внаслідок бойових дій не компенсується, що робить фермерів фінансово вразливими; інфляційний тиск та девальвація гривні – зростання цін на добрива, паливо та логістичні послуги значно підвищило собівартість виробництва, тоді як купівельна спроможність внутрішнього ринку обмежена; логістичні проблеми та блокада портів – до війни Україна експортувала понад 70% зерна через порти Чорного моря. Їхня блокада змусила аграріїв шукати альтернативні маршрути, що призвело до збільшення транспортних витрат та затримок у поставках.

У зв'язку із сезонністю виробництва у сільськогосподарських підприємствах України ще до початку військового стану спостерігалась проблема з обіговими коштами, часто виникали проблеми із закупівлею нової техніки, посівних матеріалів, добрив та інших речей необхідних для функціонування підприємства. А від тоді коли почалася війна проблеми виросла в рази. Саме тому за допомогою кредитних коштів можна вирішити питання розвитку сільськогосподарського підприємства.

На сьогодні банки пропонують сільськогосподарським підприємствам державні кредити: «Доступні кредити 5-7-9%», в залежності від річного виторгу та створення нових робочих місць можна отримати кошти під 5-7-9% річних, це дає можливість агропідприємствам отримати кошти під закупку основних засобів, позику для фінансування робіт на різних етапах сільськогосподарського циклу або фінансування посівної кампанії та сільгоспциклу [6].

В Україні також діють кілька програм підтримки аграріїв, спрямованих на компенсацію витрат на паливо, добрива та насіння. Основні з них: бюджетні субсидії на 1 гектар оброблюваних земель, програма підтримки утримання худоби, безкоштовне забезпечення насінням та добривами.

Вуглецеві кредити («carbon credits») – це узагальнений термін, що означає певний електронний актив, який надає дозвіл на викиди або підтверджує скорочення викидів певного обсягу парникових газів (як правило, один вуглецевий кредит відповідає 1 тонні викидів у CO₂ еквіваленті). Україна продовжує рухатись в напрямку скорочення викидів. Зокрема, діє програма Carbon Credit Ukraine, яка надає фермерам можливість отримати кошти за вуглецеві кредити, які вони генерують завдяки своїм практикам сталого управління земельними ресурсами. В Україні працює кілька компаній, які формують добровільний ринок вуглецевих сертифікатів. Останні можна продавати на аукціонах, на внутрішніх чи зовнішніх ринках та отримувати за них реальні гроші. Хто зацікавлений в купівлі цих сертифікатів? Насамперед ті підприємства, які мають надмірні викиди та не вписуються в вимоги Кіотського протоколу.

Актуальним є питання пошуку сучасних джерел фінансових ресурсів як на внутрішньому, так і на зовнішньому фінансовому ринку для фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств і таким джерелом стає міжнародна технічна допомога. Відповідно до чинного законодавства України, міжнародна технічна допомога – це фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України [7].

Найбільш дієва і працююча програма на сьогодні це Програма «Аграрний Ощад» від Європейського Союзу. Програма ЄС, яка підтримує сільське господарство України через гранти, субсидії та інвестиції в аграрну інфраструктуру. Вона також фінансує заходи, спрямовані на модернізацію сільськогосподарських підприємств, адаптацію до змін клімату та сталий розвиток. Програма також підтримує розвиток сільських територій, покращення доступу до фінансування для малих агропідприємств [8].

Таким чином, проблема достатнього фінансового забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств досі залишається актуальною в умовах військових дій, потребує пошуку нових ринків збуту.

Саме тому поліпшення фінансового забезпечення розвитку діяльності сільськогосподарських підприємств викликає необхідність організації постійного та якісного моніторингу джерел формування фінансових ресурсів, що визначає перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Інформація про результати Державної програми «Програма 5-7-9%». URL: <https://bdf.gov.ua/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupnyy-finansovyy-lizynh-5-7-9/> (дата звернення 02.02.2025).
2. Школьник І. О., Кривозуб В. Сучасний стан фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору України. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. URL: <https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/media/attachments/2019/12/20/6-49-55.pdf> (дата звернення 02.02.2025).
3. Яцух О.О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія / О. О. Яцух – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 467 с.
4. Кучеренко Ю. А. Особливості інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7/2. С. 82–85.
5. Ратошнюк Т. М., Мартинюк М. А. Інвестиційна привабливість аграрної сфери. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Фінанси і кредит*. 2013. Вип. 31. С. 88–93.
6. Державні кредити: які пільги доступні для аграріїв. URL: <https://privatbank.ua/handbook/derzhavni-kredyty-dlia-fermeriv> (дата звернення 02.02.2025).
7. Яцух О. Ключові вектори сучасної державної фінансової політики сталого розвитку аграрного сектора економіки. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2021. № 2(44). С. 222-232.

8. Програма «Аграрний Ощад» від Європейського Союзу. URL: <https://www.oschadbank.ua/msb/credit-category/vid-agropartneriv> (дата звернення 02.02.2025).

Дмитров О. М.

здобувач третього рівня (PhD) за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Яцук О. О.

д.е.н., професор, завідувач кафедраю фінансів, обліку і оподаткування
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна

ВИКЛИКИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Сільське господарство є однією з ключових галузей економіки України, яка забезпечує значну частку ВВП, зайнятість населення та експортний потенціал країни. В умовах євроінтеграційних процесів та прагнення України до вступу в Європейський Союз аграрні підприємства стикаються з новими викликами у сфері фінансового забезпечення. У контексті Європейської інтеграції галузь змушена пристосовуватися до стандартів спільноти, що включають встановлення нових механізмів фінансового регулювання, адаптацію до правил Спільної Аграрної Політики ЄС (САП ЄС) та модернізацію національних програм підтримки. Це ставить перед українськими сільськогосподарськими підприємствами ряд викликів, пов'язаних з необхідністю пошуку нових джерел фінансування, оптимізацією використання існуючих ресурсів та адаптацією до більш жорстких норм фінансової звітності та контролю.